

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS BESLUT (åttonde avdelningen)

den 30 juni 2016*

”Begäran om förhandsavgörande — Artikel 99 i domstolens rättegångsregler — Etableringsfrihet — Folkhälsa — Artikel 49 FEUF — Apotek — Adekvat tillgång till läkemedel för allmänheten — Verksamhetstillstånd — Geografisk spridning av apoteken — Införande av begränsningar som huvudsakligen grundas på ett demografiskt kriterium”

I mål C-634/15,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Landesverwaltungsgericht Oberösterreich (regionala förvaltningsdomstolen i Oberösterreich, Österrike) genom beslut av den 24 november 2015, som inkom till domstolen den 30 november 2015, i målet

Susanne Sokoll-Seebacher,

Manfred Naderhirn,

ytterligare deltagare i rättegången:

Agnes Hemetsberger,

Mag. Jungwirth und Mag. Fabian OHG m.fl.,

meddelar

DOMSTOLEN (åttonde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden D. Šváby samt domarna J. Malenovský (referent) och M. Safjan,

generaladvokat: P. Mengozzi,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

med hänsyn till att domstolen, efter att ha hört generaladvokaten, har beslutat att i enlighet med artikel 99 i domstolens rättegångsregler avgöra målet genom särskilt uppsatt beslut som är motiverat,

följande

Beslut

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 49 FEUF.

* Rättegångsspråk: tyska.

- 2 Begäran har framställts i förfaranden som anhängiggjorts av Susanne Sokoll-Seebacher och Manfred Naderhirn. Förfarandena gäller öppnande av ett nytt apotek respektive utvidgning av verksamhetsområdet för ett befintligt apotek.

Tillämpliga bestämmelser

- 3 I 10 § Apothekengesetz (apotekslagen), i den lydelse som är tillämplig i det nationella målet (nedan kallad ApG), föreskrivs följande:

”1. Tillstånd att öppna ett nytt apotek ska beviljas i följande fall:

- 1) om en läkare redan är permanent etablerad i den kommun där apoteket ska öppna och
- 2) det finns behov av att öppna ett nytt apotek.

2. Ett sådant behov föreligger inte när

- 1) det vid ansökningstillfället redan finns ett mottagningsapotek i den kommun där det nya apoteket planeras och mindre än två tjänster för läkare med avtal med försäkringskassan ... (heltidstjänster) bemannas av allmänläkare, och
- 2) avståndet mellan det nya apotekets planerade driftsställe och det närmsta befintliga apotekets driftsställe är mindre än 500 meter, eller
- 3) antalet personer som ett i närheten befintligt apotek i fortsättningen ska betjäna skulle sjunka och understiga 5 500 personer på grund av öppnandet av ett nytt apotek.

3. Behov i den mening som avses i punkt 2.1 ovan föreligger inte heller om det, vid ansökningstillfället, i den kommun där det nya apoteket planeras, finns

- 1) ett mottagningsapotek och
- 2) en vårdcentral som har avtal med försäkringskassan ...

...

4. Personer som ska betjänas i den mening som avses i punkt 2.3 ovan är de invånare som stadigvarande bor inom ett avstånd på fyra kilometer med bil från det befintliga apotekets driftsställe och som, på grund av lokala förhållanden, i fortsättningen ska betjänas av sistnämnda apotek.

5. När antalet stadigvarande bosatta invånare, såsom dessa definieras i punkt 4 ovan, understiger 5 500, ska bedömningen av huruvida det föreligger ett behov inbegripa de personer som ska betjänas med anledning av att de arbetar eller använder tjänsteutbud eller transporter i detta område.

6. Den avståndsregel som avses i punkt 2.2 ovan får i undantagsfall åsidosättas när de lokala förhållandena gör det angeläget att så sker för att allmänhetens läkemedelsförsörjning ska kunna tryggas.

7. Det österrikiska apotekarförbundet ska lämna ett expertutlåtande i frågan huruvida det finns behov av att öppna ett nytt apotek. ...

...”

4 I 46 § femte stycket ApG föreskrivs följande:

”Ansökan om utvidgning av det verksamhetsområde som fastställts vid den tidpunkt då tillstånd för att driva apotek beviljades enligt 9 § andra stycket och ansökan om fastställande i efterhand av att ett sådant område, då detta område inte fastställts vid den tidpunkt då tillstånd beviljades enligt 9 § andra stycket, ska handläggas enligt förfarandet för beviljande av tillstånd.”

Målen vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

- 5 De mål som Landesverwaltungsgericht Oberösterreich (regionala förvaltningsdomstolen i Oberösterreich, Österrike) har att avgöra har redan föranlett EU-domstolen att meddela förhandsavgöranden, nämligen dom av den 13 februari 2014, Sokoll-Seebacher (C-367/12, EU:C:2014:68) och beslut av den 15 oktober 2015, Naderhirn (C-581/14, ej publicerat, EU:C:2015:707).
- 6 Susanne Sokoll-Seebacher överklagade det beslut av den 29 december 2011 genom vilket den behöriga myndigheten hade avslagit hennes ansökan om tillstånd för att öppna ett apotek i Pinsdorfs kommun (Österrike), till Unabhängiger Verwaltungssenat des Landes Oberösterreich (den oberoende förvaltningsdomstolen i Oberösterreich).
- 7 Manfred Naderhirn ansökte utan framgång vid den behöriga myndigheten om att verksamhetsområdet för hans apotek i Leondings kommun (Österrike) skulle utvidgas, vilket han sedermera yrkar vid den hänskjutande domstolen.
- 8 Dessa myndigheter grundade sina beslut på 10 § andra stycket punkt 3 ApG.
- 9 Unabhängiger Verwaltungssenat des Landes Oberösterreich (den oberoende förvaltningsdomstolen i Oberösterreich) beslutade att vilandeförklara målet avseende Susanne Sokoll-Seebacher och begärde att EU-domstolen skulle ta ställning till huruvida en sådan nationell lagstiftning som 10 § andra stycket punkt 3 ApG är förenlig med artikel 49 FEUF.
- 10 Med anledning av EU-domstolens dom av den 13 februari 2014 i målet Sokoll-Seebacher (C-367/12, EU:C:2014:68), meddelade Landesverwaltungsgericht Oberösterreich (regionala förvaltningsdomstolen i Oberösterreich, Österrike), som sedan reformen avseende förvaltningsdomstolarna i Österrike är behörig i förfarandet om tillstånd, dom den 21 februari 2014 och beviljade därvid Susanne Sokoll-Seebacher tillstånd att öppna ett apotek i Pinsdorfs kommun. Genom dom av den 28 maj 2014 biföll denna domstol även Manfred Naderhirns yrkande om utvidgning av verksamhetsområdet för hans apotek.
- 11 Både Agnes Hemetsberger, som var ägare till ett apotek som låg nära det apotek Susanne Sokoll-Seebachers hade ansökt om tillstånd för, och de apotekare som bedrev sin verksamhet i närheten av Manfred Naderhirns apotek, överklagade domarna från Landesverwaltungsgericht Oberösterreich (regionala förvaltningsdomstolen i Oberösterreich, Österrike) (se föregående punkt) till Verwaltungsgerichtshof (Högsta förvaltningsdomstolen, Österrike).
- 12 Genom dom av den 8 oktober 2014 och dom av den 30 september 2015 biföll Verwaltungsgerichtshof (Högsta förvaltningsdomstolen) överklagandena av domarna från Landesverwaltungsgericht Oberösterreich (regionala förvaltningsdomstolen i Oberösterreich, Österrike) och förklarade att dessa var rättsstridiga.
- 13 I domen av den 30 september 2015 fann Verwaltungsgerichtshof (Högsta förvaltningsdomstolen) särskilt att EU-domstolens dom av den 13 februari 2014, Sokoll-Seebacher (C-367/12, EU:C:2014:68) ska tolkas så, att det är möjligt att underlåta att tillämpa 10 § andra stycket punkt 3 ApG, och utan att beakta att det antal personer som ska betjänas av apotek i närheten kan komma att sjunka och

understiga 5 500 bevilja tillstånd att öppna ett nytt apotek, endast om ett nytt apotek är nödvändigt för att säkerställa en adekvat tillgång till försäljningsställen för läkemedel för personer som bor i vissa isolerade områden på landsbygden. När det inte med hänsyn till unionsrätten krävs att tillstånd beviljas, ska 10 § andra stycket punkt 3 ApG dock tillämpas.

- 14 De nationella målen återförvisades till Landesverwaltungsgericht Oberösterreich (regionala förvaltningsdomstolen i Oberösterreich, Österrike). Nämnda domstol – som är tveksam till Verwaltungsgerichtshofs (Högsta förvaltningsdomstolen) tolkning av EU-domstolens dom av den 13 februari 2014, Sokoll-Seebacher (C-367/12, EU:C:2014:68) – begärde i målet avseende Manfred Naderhirn förhandsavgörande från EU-domstolen. Den hänskjutande domstolen söker bland annat klarhet i huruvida det förhållandet att nationella rättsregler föreskriver att en nationell domstol är ovillkorligt bunden av en annan nationell domstols tolkning av unionsrätten är förenligt med artikel 267 FEUF och med principen om unionsrättens företräde.
- 15 Genom beslut av den 15 oktober 2015, Naderhirn (C-581/14, ej publicerat, EU:C:2015:707), gav EU-domstolen ett nekande svar på denna fråga.
- 16 Landesverwaltungsgericht Oberösterreich (regionala förvaltningsdomstolen i Oberösterreich) ansåg att EU-domstolen inte hade angett samtliga uppgifter som är nödvändiga för att avgöra målen. Nämnda domstol begärde därför förhandsavgörande och hemställde att EU-domstolen närmare skulle ange sin rättspraxis avseende artikel 49 FEUF.
- 17 Det var mot denna bakgrund Landesverwaltungsgericht Oberösterreich (regionala förvaltningsdomstolen i Oberösterreich) beslutade att vilandeförklara målen och ställa följande fråga till EU-domstolen:

”Mot bakgrund av EU-domstolens slutsats i domslutet (och punkt 51) i dom av den 13 februari 2014, Sokoll-Seebacher (C-367/12, EU:C:2014:68) enligt vilken artikel 49 FEUF utgör hinder för en medlemsstats lagstiftning såsom 10 § andra stycket punkt 3 ApG – vilken som huvudsakligt kriterium för att avgöra om det föreligger ett behov av läkemedelsförsörjning som motiverar att det öppnas ett nytt apotek föreskriver en strikt gräns (i detta fall 5 500 personer) vad gäller antalet personer som i fortsättningen ska betjänas,

a) ska artikel 49 FEUF, i synnerhet kravet på konsekvens för att uppnå det eftersträvade målet, tolkas så, att ett fastställande av en gräns, som inte enbart är vägledande utan även är exakt (närmare bestämt fastställd i sifferuppgift och därmed inte möjlig att jämkas genom tolkning), gör att denna lagstiftning som helhet blir inkonsekvent och därmed oförenlig med unionsrätten, genom att behöriga nationella myndigheter därmed i princip inte har möjlighet att göra undantag från denna gräns för att beakta lokala särdrag (eftersom samtliga kriterier som anges i punkt 24 i dom av den 13 februari 2014, Sokoll-Seebacher (C-367/12, EU:C:2014:68), i varje enskilt fall måste vara uppfyllda för att säkerställa att det föreskrivna målet uppnås eller att det uppnås på ett sammanhängande och systematiskt sätt), och att detta kriterium som avser att fastställa om ett behov föreligger inte ska tillämpas i nationell rätt förrän den nationella lagstiftaren har ersatt denna regel med en mer flexibel regel som är förenlig med unionsrätten (som liknar exempelvis 10 § sjätte stycket ApG avseende den gräns på 500 meter som föreskrivs i 10 § andra stycket punkt 2 ApG),

eller

b) ska artikel 49 FEUF, i synnerhet kravet på konsekvens för att uppnå det eftersträvade målet, tolkas så, att ett fastställande i 10 § andra stycket punkt 3 ApG av en gräns, som inte enbart är vägledande utan även är exakt (närmare bestämt fastställd i sifferuppgift och därmed inte möjlig att jämkas genom tolkning), strider mot unionsrätten endast i den mån den tillämpas i ett konkret fall då det faktiskt föreligger ett behov av att öppna ett apotek på grund av lokala särdrag eller andra faktiska

omständigheter, för att en adekvat tillgång till läkemedel annars kanske inte kan tillförsäkras [se punkt 45 jämförd med punkt 50 i dom av den 13 februari 2014, Sokoll-Seebacher (C-367/12, EU:C:2014:68),] för vissa personer (i synnerhet 'utifrån kommande kunder', nyligen inflyttade och så vidare), även om detta skulle medföra att försörjningspotentialen för ett eller flera befintliga apotek i framtiden skulle kunna bli mindre än 5 500 invånare och att nationella domstolar, till dess att den nationella lagstiftaren antar en ny förtydligande regel, enbart ska avstå från att tillämpa detta kriterium som avser att fastställa om det föreligger ett behov i just ett sådant fall, och oavsett om det rör sig om områden på landsbygden, stadsområden eller andra områden,

eller

- c) ska den tolkas så, att ett fastställande i 10 § andra stycket punkt 3 ApG av en gräns, som inte enbart är vägledande utan även är exakt (närmare bestämt fastställd i sifferuppgift och därmed inte möjlig att jämkas genom tolkning) strider mot unionsrätten endast i den mån den tillämpas i ett konkret fall som rör ett isolerat område på landsbygden, även om detta skulle leda till att försörjningspotentialen för ett eller flera befintliga apotek i praktiken blir mindre än 5 500 personer, och att nationella domstolar, till dess att den nationella lagstiftaren antar en ny förtydligande regel, ska avstå från att tillämpa detta kriterium som avser att fastställa ett behov endast i de fall då detta får återverkningar för dem som bor i ett isolerat område på landsbygden?"

Prövning av tolkningsfrågan

- 18 Den hänskjutande domstolen har ställt denna fråga för att få klarhet i huruvida domen av den 13 februari 2014, Sokoll-Seebacher (C-367/12, EU:C:2014:68), ska förstås så, att det kriterium som föreskriver en strikt gräns vad gäller det antal personer som "i fortsättningen ska betjänas" och som fastställs i den aktuella nationella lagstiftningen inte ska tillämpas, för att fastställa huruvida det föreligger ett behov av att öppna ett nytt apotek, endast i en konkret situation som gäller ett landsbygdsområde och/eller ett isolerat område på landsbygden, eller i en konkret situation då det, oavsett om det är ett område på landsbygden eller ett stadsområde, på grund av lokala särdrag föreligger ett behov av att öppna ett apotek, eller generellt i varje konkret situation då ett sådant behov ska prövas.
- 19 EU-domstolen erinrar inledningsvis om att den rättskraft som en dom som meddelats i ett mål om förhandsavgörande omfattas av inte utgör något hinder mot att den nationella domstol som denna dom riktar sig till kan anse det nödvändigt att på nytt ställa frågor till EU-domstolen innan målet vid den nationella domstolen avgörs. Det kan vara berättigat att framställa en ny begäran om förhandsavgörande när den nationella domstolen stöter på svårigheter då det gäller förstäelsen eller tillämpningen av domen, när begäran avser en ny rättsfråga till EU-domstolen eller när den nationella domstolen framlägger sådana nya omständigheter som kan medföra att EU-domstolen ändrar sitt svar på en fråga som redan ställts (beslut av den 5 mars 1986, Wünsche, 69/85, EU:C:1986:104, punkt 15, dom av den 11 juni 1987, X, 14/86, EU:C:1987:275, punkt 12 och dom av den 6 mars 2003, Kaba, C-466/00, EU:C:2003:127, punkt 39).
- 20 Ett sådant fall föreligger i förevarande mål, eftersom den hänskjutande domstolen söker klarhet i huruvida det framgår av dom av den 13 februari 2014, Sokoll-Seebacher (C-367/12, EU:C:2014:68), att en strikt gräns vad gäller antalet personer "som i fortsättningen ska betjänas" inte under några omständigheter ska tillämpas, eller om den kan tillämpas endast i mål som avser vissa särskilda områden eller situationer.
- 21 Enligt artikel 99 i rättegångsreglerna får EU-domstolen, om en fråga i en begäran om förhandsavgörande inte lämnar utrymme för rimligt tvivel, eller om svaret klart kan utläsas ur rättspraxis, på förslag av referenten och efter att ha hört generaladvokaten, när som helst avgöra målet genom särskilt uppsatt beslut som är motiverat.

- 22 Så är fallet i förevarande mål, eftersom svaret på tolkningsfrågan klart kan utläsas av domen av den 13 februari 2014, Sokoll-Seebacher (C-367/12, EU:C:2014:68).
- 23 Enligt de aktuella nationella bestämmelserna krävs att det föreligger ett ”behov” för att tillstånd att öppna ett nytt apotek ska beviljas. Ett sådant behov antas föreligga såvida inte åtminstone en av de olika omständigheter som närmare anges i bestämmelsen utgör hinder för det (dom av den 13 februari 2014, Sokoll-Seebacher, C-367/12, EU:C:2014:68, punkt 28).
- 24 Bland dessa omständigheter återfinns antalet personer som ett i närheten befintligt apotek ”... i fortsättningen ska betjän[a]”, det vill säga antalet invånare som stadigvarande bor inom ett avstånd på mindre än fyra kilometer med bil från detta apotek (dom av den 13 februari 2014, Sokoll-Seebacher, C-367/12, EU:C:2014:68, punkt 43).
- 25 Ett sådant behov som motiverar att ett nytt apotek öppnas föreligger således inte enligt denna lagstiftning när antalet personer ”som i fortsättningen ska betjänas” minskar som en följd av att det nya apoteket öppnar och kommer att hamna under 5 500 (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 februari 2014, Sokoll-Seebacher, C-367/12, EU:C:2014:68, punkterna 29 och 43).
- 26 I denna lagstiftning finns dock en justeringsregel som föreskriver att bedömningen av huruvida ett sådant behov föreligger ska inbegripa de personer som ska betjänas med anledning av att de arbetar eller använder tjänstebud eller transporter i apotekets upptagningsområde när antalet stadigvarande bosatta invånare understiger 5 500 (dom av den 13 februari 2014, Sokoll-Seebacher, C-367/12, EU:C:2014:68, punkt 43).
- 27 För att ge den hänskjutande domstolen användbar vägledning i detta mål, påpekar EU-domstolen att en nationell lagstiftning enligt EU-domstolens fasta praxis är ägnad att säkerställa förverkligandet av det eftersträvade målet endast om den verkligen svarar mot en önskan att uppnå detta på ett konsekvent och systematiskt sätt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 mars 2009, Hartlauer, C-169/07, EU:C:2009:141, punkt 55, dom av den 19 maj 2009, Apothekerkammer des Saarlandes m.fl., C-171/07 och C-172/07, EU:C:2009:316, punkt 42, och dom av den 1 juni 2010, Blanco Pérez och Chao Gómez, C-570/07 och C-571/07, EU:C:2010:300, punkt 94).
- 28 I domen av den 13 februari 2014, Sokoll-Seebacher (C-367/12, EU:C:2014:68, punkterna 45 och 46) ansåg EU-domstolen att tillgången till läkemedel på grund av den nationella lagstiftningen kan visa sig inadekvat för vissa personer, i synnerhet de som bor på landsbygden, inte minst då de – tillfälligt eller för en längre period – har nedsatt rörlighet, såsom till exempel äldre, handikappade eller sjuka.
- 29 Det finns nämligen personer som bor längre bort än fyra kilometer med bil från det närmsta apotekets driftställe och som inte beaktas i egenskap av stadigvarande bosatt invånare vare sig i upptagningsområdet eller i något annat befintligt område. Nämnda personer kan visserligen på sin höjd tas i beaktande som ”utifrån kommande kunder”. Deras tillgång till apotekstjänster beror dock under alla förhållanden på omständigheter som i princip inte tillförsäkrar dem en permanent och kontinuerlig tillgång till sådana tjänster, eftersom denna tillgång är kopplad till det arbete som utövas eller användning av transporter i ett visst område (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 februari 2014, Sokoll-Seebacher, C-367/12, EU:C:2014:68, punkt 45).
- 30 EU-domstolen har vidare konstaterat att det i områden på landsbygden, som är isolerade och inte så välbesökta av personer utifrån, finns en risk för att antalet personer som i fortsättningen ska betjänas är klart lägre än 5 500 på grund av låg befolkningstäthet, vilket innebär att det behov som ska föreligga för att motivera öppnande av ett nytt apotek aldrig kan anses tillräckligt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 februari 2014, Sokoll-Seebacher, C-367/12, EU:C:2014:68, punkterna 47–49).

- 31 Trots den justeringsregel som föreskrivs i den nationella lagstiftningen finns det följaktligen, vid tillämpningen av kriteriet avseende antalet personer som ”i fortsättningen ska betjänas”, en risk för att en likvärdig och adekvat tillgång till apotekstjänster inte kan säkerställas för vissa personer som bor i områden med vissa lokala särdrag, exempelvis i isolerade områden på landsbygden som är belägna utanför befintliga apoteks upptagningsområden. Detta gäller i synnerhet för rörelsehindrade personer (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 februari 2014, Sokoll-Seebacher, C-367/12, EU:C:2014:68, punkt 50).
- 32 EU-domstolen avsåg dock inte i sitt resonemang om isolerade områden eller områden på landsbygden och om personer med nedsatt rörlighet att begränsa räckvidden av sin bedömning avseende konsekvensen i den aktuella lagstiftningen till att enbart avse dessa områden eller denna persongrupp.
- 33 På grund av den strikta gräns vad gäller antalet personer som ”i fortsättningen ska betjänas” som föreskrivs i den aktuella nationella lagstiftningen, kan den behöriga myndigheten inte i vederbörlig ordning beakta särskilda förhållanden i varje enskilt fall och säkerställa att det föreskrivna målet – som enligt vad EU-domstolen erinrade om i punkt 25 i domen av den 13 februari 2014, Sokoll-Seebacher (C-367/12, EU:C:2014:68), är att säkerställa en säker och högkvalitativ läkemedelsförsörjning till befolkningen – uppnås på ett sammanhängande och systematiskt sätt.
- 34 Det var mot denna bakgrund som EU-domstolen fann att en medlemsstats lagstiftning, såsom den som är i fråga i de nationella målen, vilken som huvudsakligt kriterium för att avgöra om det föreligger ett behov av läkemedelsförsörjning som motiverar att det öppnas ett nytt apotek föreskriver en strikt gräns vad gäller antalet personer ”som i fortsättningen ska betjänas”, strider mot artikel 49 FEUF, i synnerhet mot kravet på konsekvens för att uppnå det eftersträvade målet, i den mån behöriga nationella myndigheter inte har möjlighet att göra undantag från denna gräns för att beakta lokala särdrag, det vill säga när allt kommer omkring de särdrag som är för handen i varje konkret situation då ett sådant behov ska prövas (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 februari 2014, Sokoll-Seebacher, C-367/12, EU:C:2014:68, punkt 51).
- 35 Den bristande konsekvensen vid tillämpningen av den strikta gränsen avseende det antal personer ”som i fortsättningen ska betjänas” är av systemkaraktär. De risker som tillämpningen av denna regel medför kan följaktligen påverka bedömningen i varje enskilt fall.
- 36 Mot bakgrund av vad ovan anförts ska frågan besvaras enligt följande. Domen av den 13 februari 2014, Sokoll-Seebacher (C-367/12, EU:C:2014:68), ska förstås så, att det kriterium som anges i den aktuella nationella lagstiftningen och som för bedömningen av huruvida det föreligger ett behov av att öppna ett nytt apotek föreskriver en strikt gräns vad gäller det antal personer ”som i fortsättningen ska betjänas”, generellt inte ska tillämpas i varje konkret situation då ett sådant behov ska prövas.

Rättegångskostnader

- 37 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (åttonde avdelningen) följande:

Domen av den 13 februari 2014, Sokoll-Seebacher (C-367/12, EU:C:2014:68), ska förstås så, att det kriterium som anges i den aktuella nationella lagstiftningen och som för bedömningen av huruvida det föreligger ett behov av att öppna ett nytt apotek föreskriver en strikt gräns vad gäller det antal personer ”som i fortsättningen ska betjänas”, generellt inte ska tillämpas i varje konkret situation då ett sådant behov ska prövas.

Underskrifter